

Standardid ehitusvaldkonnas

Priit Kikas
Tegevdirektor

Millest tuleb juttu

- EVS roll ehitusmaastikul
- Ehitusstandardite õiguslik staatus, vabatahtlikkus, kohustuslikkus
- Õiguskantsleri hinnangud standardite õiguslikule staatusele
- Standardid ja hea ehitustava

Eesti standardid

- Eestis on hetkel koos muudatustega ca 26 800 kehtivat standardit
- Neist enam kui 4 500 on seotud ehitamise või ehitusmaterjalidega
- Projekteerimisstandardid
- Standardid ehitusmaterjalide kohta
- Katsetamist reguleerivad standardid
- Ehitamist ja ehitisi reguleerivad standardid

Standardikeskuse (EVS) roll ehitussektoris

- Standardikeskus on Eesti ametlik standardiorganisatsioon – st. ainus organisatsioon Eestis, kellel on õigus kehtestada Eesti standardeid
- Standard on olemuselt erinevate turul osalejate kokkulepe parimatest praktikatest toodete valmistamisel ja protsesside korraldamisel
- Standardikeskus pakub platvormi ametlike kokkulepete sõlmimiseks ning vahendab standardite näol infot parimatest praktikatest

Standardite kohustuslikkus ehitusvaldkonnas

- Standardid on oma olemuselt vabatahtlikud dokumendid, mille järgimine ei ole reeglina kohustuslik
- Standardi järgimise võib riik kohustuslikuks teha, viidates standardile õigusaktis (seaduses, määruses)
- Esineb ka soovituslikke viiteid või viiteid, kus standardi järgimine annab järgijale eelise või kindluse õigusaktide nõuete täidetuse osas, kuid ei tee standardit otseselt kohustuslikuks
- Ehitusvaldkonna standardid on üldjuhul õigusaktidest tulenevalt rakendamiseks vabatahtlikud – kindluse saamiseks tuleb olla kursis õigusaktide nõuetega!

Näited standardite kohustuslikkusest ehitusvaldkonnas

- Ehitusmaterjalide harmoneeritud standardid (CE-märgitus ehitustoodetel)
- Hoonete energiatõhususe arvutusmeetmed
- Ehitusgeoloogiliste tööde tegemine
- Maantee projekteerimise liikluskorralduse osa
- Gaasipaigaldiste ehitamine
- Elektritööd
- ...

Standardite de facto kohustuslikkus

- Standarditele võidakse tulenevalt RHS § 33 viidata hangetes – sellisel juhul on standardi järgmine hankes osaleda soovijale sisuliselt (de facto) kohustuslik
- Standarditele viitamine tingimuste kehtestamisel
- Standarditele võidakse viidata lepingutingimuste sätestamisel
- Standarditele võib vabatahtlikult omavahelistest suhetes alati viidata, kui selline viide ei ole vastuolus kohustuslike nõuetega
- Riiklik järelevalve saab siiski nõuda üksnes seda, millel on õiguslik alus

Õiguskantsleri analüüs standardite kohustuslikkuse osas

- Õiguskantsler analüüsis õigusaktides standarditele kohustuslike viidete tegemise vastavust põhiseadusele
- Õiguskantsleri hinnangul ei ole siseriiklikes õigusaktides standarditele kohustuslik viitamine kooskõlas põhiseadusega
- Õiguskantsler ei näinud vastuolu soovituslike viidete tegemise osas. Soovituslikuna tuleks käsitleda viidet, mis jätab õigusakti nõuete täitmiseks alternatiivseid viide.

Õiguskantsleri põhjendused

- Ainult ühe võimaliku lahenduse lubamine on liialt ettevõtlust ja tegutsemisvabadust piirav
- Alati ei ole selge, kas õigusakt teeb standardi kohustuslikuks või mitte
- Piiratud arv tasuta lugemispunkte ei taga piisavat kättesaadavust
- Standardikeskusele ei saa anda pädevust luua õigusnorme
- Soovitusliku viitamise korral ei ole need aspektid probleemiks

Standardid ja hea ehitustava

- Ehitusseadus § 3 lg 1 - Ehitis peab olema projekteeritud ja ehitatud **hea ehitustava** ning ehitamist ja ehitusprojekti käsitlevate õigusaktide kohaselt ega või tekitada ohtu inimese elule, tervisele või varale või keskkonnale
- **Standardid väljendavad head ehitustava!**
- Riigikohtu lahend 17. märts 2010 nr 3-1-1-7-10

Standardid ja hea ehitustava

- Sellises tehnilises valdkonnas nagu ehitus on palju erinevaid nõudeid, mida ei ole nende rohkuse tõttu mõistlik ega ka võimalik õigusaktides sätestada. Seetõttu on vaid üksikud nõuded toodud ehitusseaduses ja muudes õigusaktides. Ülejäänud ehitusnõuded ei tulene õigusaktidest, vaid on kehtestatud eelkõige standarditega, sh Eesti standarditega. Eesti standardid ei ole õigusaktid, kuna neid ei ole kehtestatud vastava õigusliku menetlusega. Sellest asjaolust tuleneb ka standardite soovituslik iseloom.

Standardid ja hea ehitustava

- Samas ei tähenda standardite soovituslikkus seda, et nendest tulenevad ohutusnõuded oleksid iseenesest soovituslikud. Ehitusseaduse § 3 lg-s 1 sätestatud kohustust järgida ehitamisel head ehitustava ja tagada ehitise ohutus täidab üksnes isik, kes järgib ehitamisel ohutusnõudeid, st nõudeid, mis on ehitamise valdkonna spetsiifika tõttu sätestatud lisaks õigusaktidele ka soovituslikku tähendust omavates aktides. Ka EhS § 48 p-s 4 sätestatud kohustus paigaldada ehitisse nõuetele vastavaid ehitustooteid ei tähenda üksnes kohustust järgida õigusaktides sätestatud nõudeid, vaid arvestada ka standardites toodud nõuetega.

Standardid ja hea ehitustava

- Head ehitustava on võimalik sisustada ka selliste ehitusnõuetega, mis ei tulene standarditest, vaid näiteks teaduskirjanduses avaldatud seisukohtadest, kutseorganisatsioonide reeglistikust või on tuletatavad loodusseadustest. Nii on isikul võimalik hea ehitustava rikkumise etteheitele vastu väita, et ta ei järginud küll standardis sätestatud nõudeid, vaid lähtus muudest talle teadaolevatest ehitusnõuetest. Sellisel juhul on võimalik omakorda hinnata, kas isik on järginud head ehitustava või mitte.

Kokkuvõtteks

- Standardid peaksid olema vabatahtlikud dokumendid
- Riik peaks jätma standardite kohustuslikule järgimisele alati alternatiivi teiste meetodite või lahenduste kasutamise näol
- Eituses peab alati olema võimalik põhjendada enda tehtud valikuid
- Standardi järgmise korral peaks eeldatama standardiga seotud õigusaktide (kohustuslike) nõuete täidetust

Täna tähelepanu eest!

Priit Kikas
priit@evs.ee